

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЧНИЙ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І. С. Бондаренко

22 серпня 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІНКЛЮЗИВНА ЛІТЕРАТУРА
підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти
освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»
спеціальності 014 «Середня освіта»
предметної спеціальності 014.01 «Українська мова і література»
галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка»

ВИКЛАДАЧ: Горбач Наталія Вікторівна, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української літератури

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української
літератури
Протокол № 1 від 22 серпня 2025 р.
Завідувач кафедри української літератури

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

Н. В. Горбач

Р. О. Христіанінова

2025 рік

Зв'язок із викладачем:

E-mail: horbachnathalia@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17390>

Телефон: (061) 289-12-75

Інші засоби зв'язку: Facebook Messenger, Telegram, Zoom (за попередньою домовленістю).

Кафедра: української літератури, 2 навчальний корпус, ауд. 232.

1. Опис навчальної дисципліни

Курс «Інклюзивна література» є складником підготовки здобувача ступеня вищої освіти «Бакалавр» галузі знань «Освіта / Педагогіка» спеціальності «Середня освіта». Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Інклюзивна література» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)».

Мета викладання навчальної дисципліни «Інклюзивна література» ґрунтується на широкому розумінні інклюзії як процесу сприйняття суспільством осіб, котрі зазнають проявів дискримінації та передбачає формування у здобувачів освіти системного розуміння про інклюзивну літературу як один із засобів гуманізації суспільства через пропагування цінності людської багатоманітності і відмінностей між людьми, поширення принципів толерантності, поваги до індивідуальних особливостей людей, неупередженості та недопущення нетерпимості за будь-якою ознакою.

Основні цілі курсу полягають у засвоєнні понять інклюзії та інклюзивної літератури; знайомстві з історією використання інклюзивної літератури в освітньому процесі; усвідомленні самоцінності *іншого* як підґрунтя інклюзії; окресленні особливостей літературознавчої рецепції феномену інакшості; поданні відомостей про формування інклюзивного простору в літературі, мистецтві та культурі України; усвідомлення специфіки інклюзивних творів для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку, підліткової та дорослої аудиторій; розумінні мотиваційного потенціалу інклюзивних творів нон-фікшн; ознайомленні з творами української літератури, пропонуваними для класного та позакласного вивчення; засвоєння методичного інструментарію для ознайомлення школярів з творами про інклюзію; засвоєнні основних тенденцій формування інклюзивного художнього простору новітньої літератури України; застосовуванні на практиці літературних явищ вітчизняного та світового письменств з метою формування інклюзивної культури.

При вивченні «Інклюзивної літератури» студенти спираються на знання, отримані в курсах «Вступ до літературознавства», «Українська усна народна творчість», «Історія української літератури (IX–XVIII ст.)», «Історія української літератури (XIX ст.)», «Шкільний курс української літератури». Здобуті знання про інклюзивну літературу можуть бути використані студентами при вивченні «Історії української літератури (XX ст.)», «Історії української літератури (к. XX – поч. XXI ст.)».

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
Статус дисципліни	Вибіркова	
Семестр	3-й	–

Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість годин	150	
Лекційні заняття	30	–
Практичні заняття	30	–
Самостійна робота	90	–
Консультації	Очно і дистанційно. Графік консультацій: https://www.znu.edu.ua/ukr/university/departments/philology/grafik_navchal_nogo_protsestu_ta_rozklad_zanyat_	
Вид підсумкового семестрового контролю:	залік	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17390	

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>
<p>ЗК 6 Здатність створювати безпечно, вільне від насильства і цькування освітнє середовище, у якому пануватиме атмосфера довіри і взаємоповаги.</p> <p>ЗК 8 Здатність до формування у здобувачів освіти загальнолюдських цінностей – людської гідності, чесності, справедливості, доброти, милосердя, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, конструктивної взаємодії між собою та з дорослими.</p> <p>СК 7 Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан (психологічна компетентність).</p> <p>СК 9 Здатність використовувати стратегії роботи зі здобувачами освіти, які сприяють розвитку їхньої</p>	<ul style="list-style-type: none"> - пояснювально-ілюстративний (розповідь, презентації); - частково-пошуковий (бесіда); - репродуктивний (робота з художніми текстами, підручником, посібником); - дослідницький (самостійна робота з науковою літературою, робота з фактичним матеріалом); - інтерактивні (дискусія, мозковий штурм) 	<p>Проміжні контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконання тестових завдань у СЕЗН Moodle; - виконання письмових завдань за окремими темами й розділами; - усне опитування.

<p>позитивної самооцінки, я-ідентичності.</p> <p>СК 10 Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу, керувати власними емоційними станами (емоційно-етична компетентність).</p> <p>СК 14 Здатність забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням його індивідуальних особливостей, педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами (інклюзивна компетентність).</p> <p>ПРН 19 Поважати права всіх учасників освітнього процесу й суспільні цінності, запобігати конфліктам в освітньому процесі, використовувати методики усвідомленого й емпатичного слухання, безконфліктної комунікації, виважено захищати свої права і права здобувачів освіти.</p> <p>ПРН 20 Взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, урахуваючи культурні й особистісні відмінності співрозмовників, принципи недискримінації та поваги до відмінностей.</p> <p>ПРН 22 Забезпечувати педагогічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами, організувати освітнє середовище з урахуванням їхніх потреб та можливостей.</p>		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ІНКЛЮЗИВНА ЛІТЕРАТУРА ЯК ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ ГУМАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА. ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ: КУЛЬТУРНИЙ І ЛІТЕРАТУРНИЙ ВИМІРИ. Поняття інклюзії та інклюзивної літератури. Термін «інклюзивна література» в українському науковому середовищі. Історіографія використання інклюзивної літератури в освітньому процесі. Класифікаційні підходи до інклюзивної літератури. Самоцінність іншого як підґрунтя інклюзії. Літературознавча рецепція феномену інакшості. Література як інструмент розвитку інклюзії.

Літературні конкурси («Інклюзивний літературний конкурс для дітей та юнацтва імені Дмитра Ружеви́ча»; спецвідзнака «Інклюзивні оповідання» Міжнародного літературного конкурсу «Коронація слова»). Видавнича діяльність («Тетра інклюзія» – збірка переможців та фіналістів конкурсу «Коронація слова»; Видавничий центр «12»; книги для осіб із дислексією; проєкт «Blindman»). Трансформація функцій бібліотек (онлайн-бібліотека та онлайн-сервіс «Ліхтар»; інтернет-проєкт «Інклюзивна література»). Адаптація музейного, виставкового, фестивального просторів (інклюзивні заняття в Пінчукартцентрі; музей у темряві «Трять після опівночі»; тактильні альбоми для незрячих; музейні аудіогіди, музичний фестиваль для людей з проблемами слуху тощо). Кіно для людей із проблемами зору та слуху. Інклюзивні театральні проєкти. Мультфільми про інклюзію.

Змістовий модуль 2. ДИТЯЧА ІНКЛЮЗИВНА ЛІТЕРАТУРА. Виховний інклюзивний потенціал літератури в розвитку дитини (народна казка «Кривенька качечка»; «Лисичка і рак», «Заєць та їжак», «Королик і Ведмідь» І. Франка»; «Гидке каченя» Г. К Андерсена, «Горбатенька дівчинка» В. Сухомлинського). Інклюзивні сюжети народних і класичних літературних казок (мандрівний сюжет про хлопчика-мізинчика у українських, японських народних казках, творах братів Грімм, Ш. Перро; «Маленький Мук» В. Гауфа; «Івасик-Телесик»; «Сіра шийка»; «Кривенька качечка»; «Казка про Івана-Богатиря»; «Непохитний олов'яний солдатик» Г. К. Андерсена). Сучасна література про рівність людей незалежно від їх фізичних, фізіологічних або інших особливостей («Казка про зайчика-нестрибайчика та його сміливу маму» О. Драчовської, «Опікуни для жирафа» О. Луцєвської, Є. Гайдамаки, «Гарбузовий рік» К. Бабкіної, «Магда і вітер» І. Мориквас, «Авіа, пташиний диспетчер» О. Луцєвської, «Здолай булінг із героями казок» Елеонори Форнасарі, «Я все зможу» Дженіфер Море-Мальїнос.

Змістовий модуль 3. ПІДЛІТКОВА ЛІТЕРАТУРА НА ІНКЛЮЗИВНУ ТЕМАТИКУ. Тема особливої дитини («Про це говорять лише з кроликами» Анни Хьоглунд, «140 децибелів тиші» Андрія Бачинського, «Дивний випадок із собакою вночі» Марка Геддона, «Черпахи аж до низу» Джона Гріна, «Марта з вулиці святого Миколая» Дзвінки Матіяш, «Увесь цей світ» Ніколи Юна, «Диво» Ракель Паласіо, «До сивих гір» Оксани Сайко, «Хто проти суперкрутих» Аудгільд Сульберг, «Пригоди Даші й Тіні» Вікторії Надикто, «Тридцять перший меридіан» та «Сім дорослих днів» Євгенії Пірог, «Ларс» Ібен Акерлі, «Риба на дереві» Лінди Мулалі Гант, «Метелики у крижаних панцирах» Оксани Радущинської, «Оскар і рожева пані» Еріка-Еммануеля Шмітта).

Змістовий модуль 4. ІНКЛЮЗИВНА ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ДОРОСЛИХ. ДОКУМЕНТАЛІСТИКА. Тема «особливого» героя в творах для дорослого читання («Черевички Божої Матері», «Солодка Даруся» М. Матіос; «Квіти для Елджерона» Данієла Кіза, «Мишка» Дороти Тераковської, «Все те незриме світло» Ентоні Дор, «Любий Габрієлю» Гальфдана В. Фрайгофа, «Майже вільна» Дідьє Ван Ковеларта, «Дитя землі» Сйон).

Твори нон-фікшн. Ліззі Веласкес: жертва кібербулінгу та мотиваційна спікерка. Її книги «Ліззі Прекрасна. Історія Ліззі Веласкес» (2010), «Будь красивою, будь собою» (2012), «Вибір щастя» (2014), «Наважтеся бути добрим: як надзвичайне співчуття може змінити наш світ» (2017). Секрети полання труднощів від Ніка Вуйчича: «Життя без обмежень». «Сталева воля» Шайло Гарріса про історію ветерана бойових дій. «Побачення наосліп із життям» Залія Кавагате: 15 років боротьби у світі зрячих людей. «Філіпіна: сила тендітного життя», «Поза межею видимого» Софі Лютц: досвід особливого батьківства. «Вони перемогли» Анастасії Федченко: 11 історій про людей з ранами – видимими і невидимими. «Щоденник мрійника» Івана Маслюка: власна правда про світ інвалідності.

4. Структура навчальної дисципліни
5.

Вид заняття	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Лекція 1–2	Інклюзивна література як просвітницький інструмент гуманізації суспільства. Поняття інклюзії та інклюзивної літератури. Термін «інклюзивна література» в українському науковому середовищі. Історіографія використання інклюзивної літератури в освітньому процесі. Класифікаційні підходи до інклюзивної літератури.	4	–	<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 1–2	Інклюзивна література як просвітницький інструмент гуманізації суспільства. Питання. Самоцінність іншого як підґрунтя інклюзії. Літературознавча рецепція феномену інакшості. Література як інструмент розвитку інклюзії. Завдання: Підготуйте повідомлення на тему рецепції феномену інакшості в українському фольклорі та / чи літературі. Повідомлення має містити стислий виклад основних положень наукових публікацій на певну тему. Обсяг повідомлення – до 5000 знаків.	4	–	<i>1 раз на тиждень</i>
Самостійна робота	Інклюзивна література як просвітницький інструмент гуманізації суспільства. Питання: Небезпечність іншування щодо фізичного, психічного чи інтелектуального станів людини. Можливості літератури в спростуванні усталеного стереотипного сприйняття людей. Значення термінів «особливі потреби», «особливі освітні потреби», «особливі діти». Як ви їх розумієте? Чи всі їх варто вживати? Якщо ні – то від яких і чому варто відмовитися? Завдання: Наведіть приклади творів фольклору та літератури, які використовують інвалідність як маркер лиходійства чи спокутування гріха? Чому, на вашу думку, такі уявлення	15	–	

	можуть негативно вплинути на реальне життя людей з обмеженими можливостями? Проаналізуйте один із творів.			
Лекція 3–4	Формування інклюзивного простору України: культурний і літературний виміри. Літературні конкурси. Видавнича діяльність. Трансформація функцій бібліотек. Адаптація музейного, виставкового, фестивального просторів. Кіно та театр для людей із проблемами зору та слуху. Тема інклюзії в зарубіжному та українському кінематографі.	4	–	<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 3–4	Формування інклюзивного простору України: культурний і літературний виміри. Питання: Літературно-видавнича діяльність. Тема інклюзії в зарубіжному та українському кінематографі. Завдання: Самостійно доберіть і перегляньте художній фільм, який порушує проблеми людей з інвалідністю, толерантного ставлення до представників дискримінованих груп, особистого різноманіття. За результатами перегляду напишіть відгук на фільм.	4	–	<i>1 раз на тиждень</i>
Самостійна робота	Формування інклюзивного простору України: культурний і літературний виміри. Інклюзивний театр та інклюзивні театральні продукти. Мультфільми про інклюзію. Завдання: Подивіться мультиплікаційний фільм «Каструлька Анатолія» режисера Еріка Моншо (Eric Montchaud), знятий 2014 року за книгою дитячої письменниці Ізабель Кар'є (Isabelle Carrier). Сформулюйте 10 запитань для обговорення мультфільма в дитячій аудиторії.	15	–	
Лекція 5–7	Дитяча інклюзивна література. Функції літератури як виду мистецтва. Поняття про дитячу літературу. Особливості дитячої літератури. Виховний, пізнавальний, комунікативний потенціал інклюзивної літератури в розвитку дитини. Інклюзивні сюжети народних і класичних літературних казок.	6	–	<i>1 раз на тиждень</i>

	Інклюзивна оптика сучасної дитячої літератури.			
Практичне заняття 5–7	Дитяча інклюзивна література. Питання: Виховний інклюзивний потенціал літератури в розвитку дитини. Інклюзивні сюжети народних і класичних літературних казок. Сучасна література про рівність людей незалежно від їх фізичних, фізіологічних або інших особливостей. Завдання: Прочитайте книгу Елеонори Форнасарі «Здолай булінг із героями казок». Оберіть одну з українських народних або літературних казок і опрацюйте її сюжет за зразком книги Е. Форнасарі.	6	–	<i>1 раз на тиждень</i>
Самостійна робота	Дитяча інклюзивна література. Питання: Узагальніть відомі вам факти студювання інклюзивної літератури в зарубіжному та вітчизняному літературознавстві та її використання в освітньому процесі. Завдання. 1. Самостійно придумайте казку інклюзивного змісту з урахуванням вікових особливостей дітей. 2. Прочитайте книгу Оксани Луцевської «Опікуни для жирафа». Запропонуйте систему запитань та вправ для керованого обговорення твору	20	–	
Лекція 8–11	Підліткова література на інклюзивну тематику. Особливості підліткової літератури: адресат, головний герой, тематика, жанрова специфіка, ключові ознаки. Тема особливого героя в підлітковій літературі.	8	–	<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 8–11	Підліткова література на інклюзивну тематику. Тема особливого героя в підлітковій літературі. Боротьба з хворобою у творах для підлітків. Боротьба з фобіями і страхами. Соціалізація і самотність, толерантність та інтолерантність в інклюзивній літературі для підліткового читання. Інклюзивна оптика фантастичної літератури. Завдання: Прочитайте на вибір один із творів: «140 децибелів тиші» Андрія Бачинського, «Марта з вулиці святого Миколая» Дзвінки Матіяш, «Метелики у крижаних	8	–	<i>1 раз на тиждень</i>

	панцирах» Оксани Радушинської. Запропонуйте до нього систему запитань та вправ для керованого обговорення твору.			
Самостійна робота	Підліткова література на інклюзивну тематику. Питання: Вікові межі творів для підліткової аудиторії. Ключові особливості творів для підліткового читання. Тематичний спектр творів для підліткового читання. Жанрова специфіка творів для підлітків. Долання стереотипів щодо людей з інвалідністю чи особистого різноманіття в творах для підлітків. Завдання: Дайте характеристику головного героя / головної героїні одного із творів («140 децибелів тиші» А. Бачинського, «Марта з вулиці святого Миколая» Д. Матіяш, «Метелики у крижаних панцирах» О. Радушинської) за допомогою SWOT-аналізу.	20	—	
Лекція 12–15	Інклюзивна художня література для дорослих. Документалістика. Тема «особливого» героя в художніх творах для дорослого читання. Твори нон-фікшн (Лізі Веласкес: жертва кібербулінгу та мотиваційна спікерка. Секрети подолання труднощів від Ніка Вуйчича. Шайло Гарріс про історію ветерана бойових дій. Залія Кавагате: 15 років боротьби у світі зрячих людей. Софі Лютц: досвід особливого батьківства. Іван Маслюк: власна правда про світ інвалідності.	8	—	<i>1 раз на тиждень</i>
Практичне заняття 12–15	Інклюзивна художня література для дорослих. Документалістика. Питання. Твори О. Сайко про інакшість та особистісне різноманіття. "11 історій про людей з ранами – видимими і невидимими – від Анастасії Федченко). Завдання. 1. Прочитайте твір Марії Матіос «Солодка Даруся». Напишіть есе «Тема репресованої особистості в романі “Солодка Даруся” М. Матіос». 2. Складіть біо-бібліографічний довідник про авторів інклюзивних творів, котрі самі є особами з обмеженими можливостями або належать до	8	—	<i>1 раз на тиждень</i>

	маргіналізованих чи дискримінованих груп			
Самостійна робота	<p>Інклюзивна художня література для дорослих. Документалістика. Питання: Адресат інклюзивної літератури для дорослих читачів. Твори нон-фікшн для подолання екзистенційної кризи батьками чи близькими людьми дитини з інвалідністю, самими людьми з інвалідністю. Твори нон-фікшн для проговорювання проблем інакшості в суспільстві. Роль інклюзивної літератури в умовах російсько-української війни. Завдання. Ознайомтеся з фотопроєктом Марти Сирко «Скульптурні», що присвячений «неінстаграмній» тілесності захисників і захисниць України. Дайте письмові відповіді на питання: Як ви розумієте його назву? У чому сенс таких проєктів, як «Скульптурні»? Які нові виклики темі інклюзії принесла російсько-українська війна? Чи згодні ви зі словами авторки про те, що інклюзивність має стати для нас буденністю, а неінклюзивність мислення треба виправляти</p>	20	—	

5. Види і зміст контрольних заходів

Питання для підготовки до практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17390>

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу/ термін виконання	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Поточний контроль				
Практичне заняття 1-2	Опитування за планом практичного заняття	Робота в аудиторії на практичному занятті (усні/письмові відповіді, ситуаційні завдання тощо) за розкладом	0,5– 2,5	5
Тест 1	Виконання тестів	Тести необхідно виконати в день проведення	0,2 – 1	1

		практичного заняття		
Самостійна робота 1	Письмове виконання завдань для самостійної роботи	Самостійна робота надсилається у СЕЗН ЗНУ Moodle за результатами вивченої теми	1 – 3	3
Практичне заняття 3–4	Опитування за планом практичного заняття		0,5– 2,5	5
Тест 2	Виконання тестів		0,2 – 1	1
Самостійна робота 2	Письмове виконання завдань для самостійної роботи		1 – 3	3
Практичне заняття 5–7	Опитування за планом практичного заняття		0,5– 2,5	10
Тест 3	Виконання тестів		0,2 – 1	1
Самостійна робота	Письмове виконання завдань для самостійної роботи		1 – 3	3
Практичне заняття 8–11	Опитування за планом практичного заняття		0,5– 2,5	10
Тест	Виконання тестів		0,2 – 1	1
Самостійна робота	Письмове виконання завдань для самостійної роботи		1 – 3	3
Практичне заняття 12–15	Опитування за планом практичного заняття		0,5– 2,5	10
Тест	Виконання тестів		0,2 – 1	1
Самостійна робота	Письмове виконання завдань для самостійної роботи		1 – 3	3
Усього за поточний контроль				60
Підсумковий контроль				
Залік	1 теоретичне питання: відповідь на теоретичне питання оцінюється у 10 балів.	Перелік питань для підсумкового контролю та тестові завдання розміщено у СЕЗН ЗНУ Moodle за посиланням: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=17390	1-10	10
	1 практичне завдання: відповідь на практичне завдання оцінюється у 10 балів.		1-10	10
	20 тестових завдань		1	20
Усього за підсумковий				40

контроль				
----------	--	--	--	--

Критерії оцінювання усної відповіді на практичному занятті:

2,5 балів – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання.

2 бали – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання. При цьому студент припускається однієї помилки у змісті, одного чи двох мовленнєвих недоліків.

1,5 балів – студент, висвітлюючи питання, дає відповідь, що задовольняє ті ж попередні вимоги, але допускає деякі помилки, які сам виправляє, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні, а саме: зміст викладеного матеріалу в основному достовірний, але є деякі фактичні неточності; є незначні порушення у послідовності викладу думок; лексична і граматична будова мовлення загалом досить різноманітна; стиль відповіді відзначається достатньою виразністю. У цілому допускається не більше двох недоліків у змісті і не більше трьох мовленнєвих недоліків; не більше двох граматичних помилок;

1 бал – студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає фактичні неточності і помилки у формуванні відповіді; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; має незначний словниковий запас, використовує одноманітні синтаксичні конструкції; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Загалом допускається: не більше чотирьох недоліків у змісті та п'яти мовленнєвих недоліків; не більше чотирьох граматичних помилок;

0,5 балів – студент не знає більшої частини вивченого матеріалу; допускає у формулюванні речень помилки, що спотворюють зміст відповіді; допускає багато фактичних неточностей; порушує послідовність викладу думок; має обмежений словниковий запас; часто трапляються випадки неправильного слововживання; не розуміє суті поставлених додаткових запитань.

0 балів – студент не відповідає на питання.

Критерії оцінювання тестів:

За кожне правильно виконане тестове завдання здобувач освіти отримує 0, 2 бали.

Критерії оцінювання письмового завдання:

3 бали – студент виконав завдання згідно з рекомендаціями, повністю, не припустившись помилок, коментує виконане завдання, відповідає на додаткові запитання.

2 бали – студент самостійно, у повному обсязі виконав завдання, але не зміг оперувати отриманими знаннями в навчальній дискусії.

1 бал – студент виконав завдання частково, не запам'ятовуючи деталей теми, з грубими помилками.

0 балів – студент не виконав завдання. У такому випадку надається можливість повторного виконання завдання, але не пізніше наступного заняття.

Критерії оцінювання відповіді на заліку:

10 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, відповів на додаткові запитання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

9 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але відповів на всі додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

8 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

7 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише частково усвідомлює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

6 балів отримує студент, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише в загальних рисах осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

5 балів отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, майже не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

4 бали отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

3 бали отримує здобувач освіти, який частково розкрив питання, частково відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

2 бали отримує здобувач освіти, який частково і неповно розкрив питання, не відповів на більшість додаткових питань викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

1 бал отримує студент, який кількома реченнями розкрив питання, зміг частково відповісти на додаткові питання викладача.

0 балів отримує студент, який не відповів на питання.

Критерії оцінювання практичного завдання на заліку:

10 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилення на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше.

9 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилення на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше, але припустився 1-2 неточностей.

8 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилення на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати

характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше, але припустився 3 неточностей.

7 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, але недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо.

6 балів – студент виконав завдання, але не зміг логічно структурувати відповідь, недостатнім було оперування літературознавчою термінологією, застосування елементів аналізу художнього тексту, але недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо.

5 балів – студент виконав завдання неповністю, демонструючи задовільне оперування літературознавчою термінологією, застосування елементів аналізу художнього тексту, недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо

4 бали – студент виконав завдання частково, недостатньо оперуючи літературознавчою термінологією, елементами аналізу художнього тексту, що зводився до характеристики персонажів або переказу тексту, відсутнє було посилання на текст та цитування.

3 бали – студент виконав завдання частково, без використання літературознавчої термінології або припускаючись помилок, аналізу художнього тексту зводився до поверхового переказу змісту, відсутнє було посилання на текст та цитування.

2 бали – студент виконав завдання частково, з грубими помилками, що свідчать про нерозуміння історико-літературного контексту, світогляду письменника, прийомів аналізу тексту твору на інклюзивну тематику тощо.

1 бал – студент розпочав виконання завдання, але нерозуміння історико-літературного контексту, специфіки інклюзивної літератури, незнання особливостей роботи з текстом твору на інклюзивну тематику не дало можливості дати відповідь на поставлене запитання.

0 балів – студент не зміг виконати завдання.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

1. Головченко Н. Роль сучасної української літератури у формуванні толерантного суспільства. *Актуальні проблеми педагогічної освіти: новації, досвід та перспективи* ; за заг. ред. О. Пономаренко, Л. Сущенко. Запоріжжя : АА Тандем, 2020. С. 207–210.
2. Головченко Н. Сучасна українська література як джерело формування інклюзивної компетентності вчителя методами інформальної освіти. *Неформальна та інформальна освіта як ресурс розвитку особистості : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф.* Київ : Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2020. С. 115–121.
3. Горбач Н. В. Інклюзивна література : практикум для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Середня освіта» освітньо-професійної програми «Українська мова і література». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 56 с.
4. Деркачова О., Ушневич С. Література та інклюзія : підручник. Брустурів : Дискурсус, 2020. 286 с.
5. Драчківська О. У нас існує підміна понять, коли антиінклюзію видають за інклюзію. URL: <https://dyvys.info/2019/09/24/u-nas-isnuye-pidmina-ponyat-koly-antyinklyuziyu-vydayut-za-inklyuziyu-pysmennytsya-oksana-drachkovska>
6. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі : практич. посіб. ; Т. Лорман, Д. Деспелер, Д. Харві. Київ : СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
7. Качак Т. Тенденції розвитку української прози для дітей та юнацтва початку ХХІ ст. Київ : Академвидав, 2018. 320 с.
8. Качак Т. Українська література для дітей та юнацтва. Київ : Академія, 2016. 352 с.
9. Качак Т., Круль Л. Зарубіжна література для дітей. Київ : Академія, 2014. 416 с.
10. Кизилова В. Дитяча література: стан, проблеми, перспективи. *Актуальні проблеми слов'янської філології. Сер. Лінгвістика і літературознавство.* 2009. Вип. ХХ. С. 237–241.
11. Колінько О. Дитяча література крізь призму мультикультуралізму. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія».* Сер. Філологічна. 2015. Вип. 54. С. 182–185.
12. Нова українська школа : poradnik dla vchytelja ; під заг. ред. Н. Бібік. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
13. Осмоловська О. «Інклюзивна література» – забаганка чи необхідність? URL: <https://blog.liga.net/user/oosmolovska/article/22995>
14. Осмоловська О. Інклюзивна література в сучасному європейському книговиданні : навчальний посібник. Київ : Видавничий центр «12», 2021. 184 с.
15. Осмоловська О. Формування видавничого напрямку української інклюзивної літератури як новітнього тренду розвитку видавничої справи. *Інтегровані комунікації.* 2017. № 4. С. 27–32.
16. Осмоловська, О. Інклюзивна література в контексті навчальних курсів та дослідницьких практик. *Щоквартальний науково-виробничий журнал «Бібліотечна планета»:* Вип. 3 (85) Київ, 2019. С. 18–20.
17. Основи інклюзивної освіти : навч.-метод. посіб. ; за заг. ред. А. Колупасової. Київ, 2011. 235 с.
18. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі : довідник для батьків. Досвід Канади. Київ : Паливода А.В., 2012. 50 с.

Інформаційні ресурси:

1. Інклюзивна література. Інтернет-ресурс української інклюзивної літератури. URL: <https://inclusivebooks.org/index.php>

2. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Концепція розвитку інклюзивної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.10.2010 №912. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-kontseptsii-rozvitku-inklyuzivnogo-navchannya>
4. Книги та інклюзивна література. URL: <https://inkluzia.com.ua/uchebno-metodicheskie-sredstva/knigi-ta-inkluzivna-literatura/>
5. Культурно-просвітницький проект «Інклюзивна література» (організатори «Видавничий центр «12», БО «Право на щастя»). URL: <https://www.facebook.com/inclusiveliterature/>
6. Добірка з 20 книжок про аутизм. URL: <https://cutt.ly/hV20Y7b>
7. 9 відео і 6 посібників про інклюзію, які можна використовувати на уроці. URL: <https://cutt.ly/2V20kOz>

7. РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування лекційних та практичних занять. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно протягом тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Пропущені заняття необхідно відпрацьовувати протягом тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим.

Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно в навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (виконання письмових завдань, тестів, заліку) використання гаджетів заборонено.

Визнання результатів неформальної та інформальної освіти. Результати навчання за курсом, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються за умови їх відповідності освітньому компоненту, передбаченим освітньою програмою результатам навчання та підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Можливими видами діяльності для неформальної та/або інформальної освіти може бути участь

у студентських олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конференціях; участь у програмах неформальної/інформальної освіти (онлайн-курси на відкритих навчальних платформах, воркшопи, вебінари, майстер-класи, тренінги тощо).

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ.

Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень.

Відповіді на запити студентів подаються викладачем протягом двох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною.

Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу horbachnathalia@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2025-2026 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методик проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ <https://lnk.ua/gk4x2wkVy>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://lnk.ua/9MVwgEpVz>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://lnk.ua/EYNg6GpVZ>.

Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/QRVdWGwe3>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://lnk.ua/3R4avGqeJ>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://lnk.ua/5pVJr17VP>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <https://library.znu.edu.ua/>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): <https://moodle.znu.edu.ua/>.

Посилання для відновлення паролю: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <https://sites.znu.edu.ua/child-advance/>.